

DODATEK

SEKTOROVÉ DOHODY PRO CHEMII

SHRNUTÍ INFORMACÍ Z POSOUZENÍ STAVU SEKTORU

Chemie byla vždy v rozvoji českého (a československého) průmyslu oborem budoucnosti. Příležitost pro osobní rozvoj dala mnoha mladým lidem i celým regionům, jako jsou například Ústecko, Litvínov, Pardubicko, Ostravsko, Olomouc, Přerov, Opava, Brno, Břeclav, Zlín, Valašské Meziříčí a další.

V posledních letech se však vlivem více faktorů potýká chemický průmysl s nedostatkem pracovních sil.

Na trhu práce v České republice dochází v posledních dvou desetiletích ke stále se zvyšujícímu nedostatku kvalifikovaných mladých odborníků, kteří by nahradili odcházející generaci, a to nejen při optimálním zajištění chemických operací v primárním chemickém průmyslu, ale i při využití chemických látek a chemických technologií v celém národním hospodářství, počínaje energetikou, přes zemědělství, zdravotnictví, farmacii, metalurgii, papírenský průmysl, sklářství, až po strojírenství včetně automobilového průmyslu, ale také v odstraňování a využívání odpadů a zejména jejich recyklaci ve formě druhotných surovin včetně provádění analýz vlivu chemických látek na zdraví lidské populace a životní prostředí.

Kvalifikovaní chemici jsou také potřební v rámci realizace nové chemické legislativy REACH i u zpracovatelů chemických látek a jejich konečných uživatelů, přičemž na distributory a dopravce chemických látek jsou rovněž kladeny výjimečné požadavky.

Vztah k chemii, bez které není život ve 21. století představitelný, je jako řada jiných věcí formován pozvolna už od předškolního věku a na základních školách, kdy v tomto období jsou „nejvyššími autoritami“ rodiče a učitelé. Tento časový úsek je pro další rozhodování, zda mladí lidé zvolí technické vzdělávání a chemii konkrétně, nejdůležitější. Absolvováním středního odborného vzdělávání se vztah k chemii a získání návyků v práci s chemickými látkami s akceptováním souvisejících rizik upevňuje a rozšiřuje do stavu, v němž může být získání zaměstnání v chemickém průmyslu přirozenou volbou. Znalost chemie a vlastností materiálů má nezastupitelný význam i pro oblast odpadového hospodářství, od předcházení vzniku odpadů, nakládání s nebezpečnými odpady, přes jejich recyklaci až po jejich zneškodňování – plně v souladu s předepsanou hierarchií nakládání s odpady na základě implementace směrnic EU do národní legislativy.

Vzniklé nedostatky v personálním zajištění sektoru chemie jsou zesíleny tím, že odborné učňovské školství bylo v posledních letech prakticky zcela zlikvidováno.

Pro alespoň částečné omezení existujících nedostatků byla realizována řada opatření. Ve vztahu k mladé generaci je třeba zmínit jedno z nejdůležitějších – od roku 2012 organizuje Svaz chemického průmyslu České republiky (SCHP ČR) v součinnosti se svými členskými organizacemi a dalšími organizacemi soutěž „Hledáme nejlepšího Mladého chemika ČR“. Tato soutěž využívá zkušeností ze spolupráce mezi středními odbornými školami a chemickými podniky v jednotlivých regionech a je cílena na žáky základních škol (více informací na www.mladychemikcr.cz).

Rámcové problémy oboru z hlediska RLZ

- **Stále se zvyšující nedostatek kvalifikovaných mladých lidí, kteří by nahradili odcházející generaci nejen v chemickém průmyslu, ale i v souvisejících odvětvích a činnostech:**
 - při využití chemických látek v celém národním hospodářství;
 - při provádění analýz vlivu chemických látek a moderní doby na zdraví lidí a na životní prostředí;
 - v energetice, zemědělství, zdravotnictví, farmacii, metalurgii, papírenském průmyslu, sklářství, strojírenství včetně automobilového průmyslu;
 - ve využití odpadů zejména v jejich recyklaci;
 - v distribuci a dopravě chemických látek.
- **„Školský“ faktor:**
 - likvidace chemického učňovského školství v posledních letech;
 - nejasný statut spolupráce škol a firem v 90. letech v rámci společenských změn;
 - představa obtížnosti studia;
 - nedostatečná provázanost vzdělávání a praxe;
 - nadbytek středních škol s netechnickým zaměřením, zejména vysoké procento žáků na víceletých gymnáziích;
 - nepříznivý demografický vývoj;
 - absence dlouhodobé strategie rozvoje odborného vzdělávání s ohledem na potřeby trhu práce;
 - soustavné podfinancování technických škol velmi omezující možnost vybavení moderní přístrojovou technikou pro výuku v souladu s rozvojem v průmyslu.
- **Nedostatečná pozitivní propagace a medializace chemie.**
- **Negativní image chemie v očích veřejnosti.**
- **Pokles zájmu o práci v chemickém průmyslu.**
- **Chybějící koordinace generační politiky a průmyslového rozvoje.**

Sektor chemie – v číslech:

V rámci průzkumu provedeného v listopadu 2014 mezi členy SČHP ČR je do roku 2020 evidována potřeba absolventů středních škol a vysokých škol s výukou chemie ve výši cca. 1 446 „středoškoláků“ (maturita, výuční list) a 325 vysokoškoláků.

Výsledky uvedeného průzkumu nezahrnují potřebu sektorů farmaceutického, potravinářského, zemědělského, částečně plastikářského a gumárenského, a rovněž nezahrnuje potřebu školství a státní správy. Skutečná potřeba „chemických“ absolventů pro národní hospodářství jako celek bude tedy do roku 2020 násobně vyšší, než jsou výsledky průzkumu.

Sektor v číslech

Tabulka č. 1: Základní ukazatele chemického průmyslu v ČR v roce 2013

Ukazatel	Jednotka	Rok 2012	Rok 2013	Index 13 / 12 %	
				Chemický průmysl	Zpracovatelský průmysl celkem
Tržby v běžných cenách	mld. Kč	539,2	530,4	98,4	101,4
Počet zaměstnanců	tis. osob	114,4	113,7	99,4	98,3
Vývoz	mld. Kč	361,8	380,2	105,0	104,2
Dovoz	mld. Kč	468,0	492,0	105,1	102,8
Přidaná hodnota	mld. Kč	107,6	106,4	98,9	101,8

Do odvětví chemického průmyslu jsou zahrnuty tyto agregace:

- rafinérské zpracování ropy (CZ NACE 192),
- chemický a farmaceutický průmysl (CZ NACE 20 a CZ NACE 21)
- gumárenský a plastikářský průmysl (CZ NACE 22).

Tabulka č. 2: Počet pracovníků v jednotlivých agregacích

Odvětví	2013	Index 13 / 12 %
Zpracování ropy	1 457	102,0
Chemický a farmaceutický průmysl	36 473	99,1
Gumárenský a plastikářský průmysl	75 738	96,9
Chemický průmysl celkem	113 668	99,4
Zpracovatelský průmysl v ČR celkem	1 045 578	98,3

Tržby za rok 2013 v chemickém průmyslu dosáhly výše 530 385 mil. Kč, což je 15,5 % tržeb zpracovatelského průmyslu. Celkový počet zaměstnanců v chemickém průmyslu činí 10,9 % z celkového zpracovatelského průmyslu. Na dodávkách služeb pro chemický průmysl se podílí zhruba trojnásobný počet dalších pracovníků.

Tabulka č. 3: Školy, které nabízí obor Aplikovaná chemie

PRAHA 1 (HLAVNÍ MĚSTO PRAHA)	Masarykova střední škola chemická, Praha 1, Křemencova 12 Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, Praha 1, Alšovo nábřeží 6
ČESKÉ BUDĚJOVICE (JIHOČESKÝ KRAJ)	Střední škola obchodu, služeb a podnikání a Vyšší odborná škola, České Budějovice, Kněžskodvorská 33/A
KLATOVY (PLZEŇSKÝ KRAJ)	Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Sušice, U Kapličky 761
KARLOVY VARY (KARLOVARSKÝ KRAJ)	Střední průmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary, nám. 17. listopadu 12, Karlovy Vary
LITOMĚŘICE (ÚSTECKÝ KRAJ)	Střední odborná škola technická a zahradnická, Lovosice, příspěvková organizace, Osvoboditelů 2, Lovosice
MOST (ÚSTECKÝ KRAJ)	Střední škola EDUCHEM, a.s., Okružní 128, Meziboří
ÚSTÍ NAD LABEM (ÚSTECKÝ KRAJ)	Gymnázium a Střední odborná škola dr. Václava Šmejkal, Ústí nad Labem, příspěvková organizace, Stavbařů 5, Ústí nad Labem
JABLONEC NAD NISOU (LIBERECKÝ KRAJ)	Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, Železný Brod, Smetanovo zátíší 470, příspěvková organizace
TRUTNOV (KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ)	Střední škola informatiky a služeb, Dvůr Králové nad Labem, Elišky Krásnohorské 2069, E. Krásnohorské 2069, Dvůr Králové nad Labem
PARDUBICE (PARDUBICKÝ KRAJ)	Střední průmyslová škola chemická Pardubice, Poděbradská, Pardubice - Polabiny
BRNO-MĚSTO (JIHOMORAVSKÝ KRAJ)	Střední průmyslová škola chemická, Brno, Vranovská 65
OLOMOUČ (OLOMOUCKÝ KRAJ)	Střední škola logistiky a chemie, Olomouc, U Hradiska 29
PŘEROV (OLOMOUCKÝ KRAJ)	Střední průmyslová škola Hranice, Studentská 1384, Hranice
ZLÍN (ZLÍNSKÝ KRAJ)	Střední průmyslová škola Otrokovice, tř. T. Bati 1266, Otrokovice
OSTRAVA (MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ)	Střední průmyslová škola chemická akademika Heyrovského a Gymnázium, Ostrava, příspěvková organizace, Středoškolská 2854/1, Ostrava- Zábřeh 700 30

Tabulka č. 4: Přehled chemických oborů nabízených pro školní rok 2015/2016

Kód oboru	Název oboru vzdělávání	Celkový plánovaný počet přijímaných	Počet přijatých v loňském roce	Počet škol, které obor nabízí
28-44-M/01	Aplikovaná chemie	761	588	16
28-46-M/01	Technologie silikátů	40	0	2
28-42-L/01	Chemik operátor	130	57	5
28-52-H/01	Chemik	99	49	4
CELKEM		1030	724	27

Další obory mající výuku chemie:

28-57-H/01	Výrobce a dekorátér keramiky	77	43	5
28-58-H/01	Sklář - výrobce a zušlechťovatel skla	142	48	6
29-42-M/01	Analýza potravin	210	156	9
29-41-M/01	Technologie potravin	225	156	5
CELKEM		654	403	25

Jedinečnost postavení chemického průmyslu je dána faktem, že žádné odvětví si dnes nedovedeme představit bez využití chemických výrobků.

